

دستورالعمل نحوه غربالگری سلامت روان در کارکنان صنعت نفت

WI-12-01-OM

شماره سند:

● دستورالعمل حاضر توسط شورای تخصصی طب صنعتی و متخصصین طب کار در واحد سلامت کار و HSE در خصوص روش اجرایی نحوه غربالگری سلامت روان در کارکنان صنعت نفت تدوین شده و کلیه حقوق آن محفوظ و متعلق به سازمان بهداشت و درمان صنعت نفت می‌باشد. این دستورالعمل هر چهار سال یک بار بازنگری خواهد شد.

تاریخ تهیه: ۱۳۹۰

شماره بازنگری: یک

تاریخ آخرین بازنگری: ۱۳۹۶

زمان بازنگری مجدد: ۱۴۰۰

مشخصات مسئول مربوطه	تهیه کنندگان	تاییدکننده سیستم استاندارد	تأیید کننده واحد مربوطه	تصویب کننده
نام و نام خانوادگی	دکتر کیوان کرمی فر دکتر مرتضی داودی دکتر افشین بلوری دکتر هرمز حسن‌زاده	دکتر پیمان فریدنیا	دکتر کیوان کرمی فر	دکتر پیمان فریدنیا
امضاء				

مقدمه:

سلامت روان (Mental Health) از مهم‌ترین مقوله‌های سلامت کارکنان می‌باشد. مشکلات سلامت روان می‌توانند بر روی کارایی و بهره‌وری شاغلین در محیط کار تاثیر سوء بر جای گذاشته و حتی منجر به افزایش غیبت از کار، اختلال در ارتباطات بین فردی، کاهش سطح ایمنی در محیط کار و افزایش شکایات جسمانی در کارکنان گردد. به همین دلیل غربالگری سلامت روان با استفاده از روش‌های استاندارد و معتبر از اهمیت اساسی در معاینات بدواستخدام و دوره‌ای برخوردار است. غربالگری سلامت روان در معاینات بدواستخدام و دوره‌ای عمدتاً با استفاده از پرسشنامه‌های مخصوص انجام می‌شود.

با توجه به اهمیت غربالگری سلامت روان در کارکنان صنعت نفت، شورای تخصصی طب صنعتی و متخصصین طب کار با همکاری شورای تخصصی بهداشت روان به منظور دستیابی هرچه بیشتر به اهداف غربالگری سلامت روان، این دستورالعمل را به عنوان راهنمایی جهت آشنایی با چگونگی ارزیابی سلامت روان در معاینات بدواستخدام و دوره‌ای تهیه نموده است. در این دستورالعمل حداقل الزامات مورد نیاز برای غربالگری سلامت روان در کارکنان صنعت نفت بیان شده و مراکز طب صنعتی را در برنامه‌ریزی و اجرای غربالگری سلامت روان در کارکنان تحت پوشش خود کمک خواهد نمود.

هدف: ارائه چارچوبی مناسب و یکپارچه در غربالگری سلامت روان در کارکنان صنعت نفت

دامنه: کلیه مراکز طب صنعتی مناطق بیست گانه بهداشت و درمان صنعت نفت

منابع:

- گری گراث - مارنات، راهنمای سنجش روانی (ترجمه: حسن پاشا شریفی، محمدرضا نیکخو) - انتشارات سخن، ۱۳۸۹، فصل ۷، صفحات ۴۱۹-۵۹۰

قواعد کلی:

کلیه مراکز طب صنعتی می‌بایست یک فرآیند و برنامه مدون جهت غربالگری سلامت روان در طی معاینات بدو استفاده و دوره‌ای کارکنان تحت پوشش خود و با رعایت اصول و الزامات مندرج در این دستورالعمل تدوین نمایند.

ابزار غربالگری سلامت روان در حال حاضر در کارکنان صنعت نفت در معاینات بدو استفاده و دوره‌ای مطابق با جدول زیر می‌باشد:

نوع معاینات	روش غربالگری	فواصل انجام	تفسیر کننده
بدو استفاده	پرسش نامه MMPI ۷۱ سوالی	یکبار در بدو استخدام	روانشناس
دوره‌ای	پرسشنامه MMPI ۷۱ سوالی	در فواصل یکساله در هر معاینه دوره‌ای	پزشک صنعتی / روانشناس

پرسش نامه (Minnesota Multiphasic Personality Inventory) MMPI:

آزمون MMPI از مهم‌ترین و معتبرترین آزمون‌های ارزیابی شخصیت و سلامت روان است که هم به صورت فردی و هم گروهی قابل استفاده می‌باشد. این آزمون در فرم اصلی خود دارای ۵۶۵ سوال بوده و زمان اجرای آن برای هر فرد حدود یک ساعت می‌باشد. این پرسش نامه در ایران به صورت ۷۱ سوالی بومی شده و کاربرد وسیعی در ارزیابی شخصیت دارد. در این پرسش نامه مقیاس‌هایی مانند هیپوکندریا (خودبیمارانگاری [HS])، افسردگی (D)، هیستری (Hy) (جلب توجه و واکنش‌های نمایش گونه)، سایکوپاتیک (Pd) (واکنش‌های ضداجتماعی)، پارانویا (Pa) (میزان اعتماد و بی اعتمادی نسبت به دیگران)، پیکاستنی (Pt) (خستگی و ضعف روانی)، اسکیزوفرنی (Sc) و مانیا (Ma) مورد ارزیابی قرار می‌گیرد. تفسیر موارد غیرطبیعی MMPI باید توسط روانشناس مجرب یا روانپزشک انجام گردد زیرا برای تفسیر و تحلیل آن وجود تجربه عملی با افراد و بیماران ضروری است. معمولاً با رسم پروفایل نمرات آزمودنی در مقیاس‌های بالینی و روانی به ترتیب بالاترین نمرات فرد در مقیاس‌های بالینی تعیین و کدبندی لازم انجام می‌شود. تفسیر نهایی تنها با استناد به رمزها و کدبندی‌ها انجام نمی‌شود و کلیه نمرات فرد در مقیاس‌های بالینی و روانی و شیوه پاسخدهی به آزمون مدنظر قرار می‌گیرد.

پس از تکمیل فرم ۷۱ سوالی MMPI توسط شاغل، پاسخ‌ها توسط اپراتور یا پرستار صنعتی در نرم افزار MMPI وارد و ثبت می‌شود و گزارش نهایی (پروفایل و نمودار) پرینت شده و در پرونده طب صنعتی قرار داده می‌شود و تفسیر اولیه آزمون (طبیعی و غیرطبیعی) توسط متخصص طب کار یا پزشک صنعتی دارای صلاحیت انجام می‌گردد. ضروری است پرسش‌نامه‌های تحویلی به افراد برای پاسخدهی اولیه بدون عنوان MMPI باشد.

تفسیر اولیه آزمون MMPI:

- مرحله اول: بررسی منحنی روایی و امتیاز مقیاس‌های K و L:

در صورتی که امتیاز یکی از مقیاس‌های K یا L بیشتر از ۷۰ باشد، آزمون دارای روایی مناسب نیست و قابل تفسیر نمی‌باشد و ضروری است فرد جهت بررسی دقیق‌تر سلامت روان به روان‌شناس بالینی یا روانپزشک ارجاع داده شود.

مقیاس L بیشتر از ۷۰	دروغ‌پردازی	تلاش برای ارائه تصویر مطلوب از خود
مقیاس K بیشتر از ۷۰	اصلاح	داشتن حالت دفاعی در اعتراف به مشکلات

- مرحله دوم:

در صورت وجود روایی مناسب در آزمون، بررسی امتیاز مقیاس‌های Pa، Ma، Sc، Pd، D، و Pt کفایت می‌کند و در صورتی که امتیاز هر یک از مقیاس‌ها معادل ۷۰ یا بیشتر از ۷۰ باشد بیانگر احتمال وجود اختلال در همان محور بوده و ضروری است فرد جهت بررسی دقیق‌تر و تشخیص نهایی به روانپزشک ارجاع گردد. در این حالت اعلام نظر نهایی و ارزشیابی پرونده معاینات قبل از دریافت پاسخ مشاوره روانپزشک مجاز نمی‌باشد (به‌ویژه در مشاغلی که وضعیت سلامت روان در ایمنی و عملکرد کار فرد تأثیرگذار باشد و یا شرایط شغل فرد باعث افزایش خطر تشدید وضعیت سلامت روان گردد).

روایی و اعتبار پرسش‌نامه MMPI:

بر اساس نتایج پژوهش‌های متعدد انجام شده بر پرسش‌نامه MMPI ۷۱ سئوالی، این پرسشنامه از ارزش تشخیصی مناسبی برخوردار می‌باشد و نتایج پژوهش‌های اختصاصی در زمینه روایی میزان‌های گوناگون این آزمون حاکی از تأیید روایی مناسب به ویژه در میزان‌های Pa، D، Pd، Sc، و L است.

FO-02-00-MH

پرسشنامه فرم کوتاه MMPI-2

این پرسشنامه شامل ۷۱ جمله است که هر یک حالت عقیده یا تجربه ای را بیان می‌کند. خواهشمند است هر یک از این جمله‌ها را به دقت مطالعه کنید و موافقت یا مخالفت خود را با هر یک، با درج علامت O (دایره) در مربع بلی (برای موافقت) یا مربع خیر (برای مخالفت) در برابر هر سؤال مشخص نمایید. لطفاً از نوشتن بر روی پرسشنامه خودداری کنید و به همه پرسش‌ها پاسخ دهید.

نام و نام خانوادگی: ..... شماره پرسنلی: ..... سن: ..... تحصیلات: .....
وضعیت تأهل: .....

ردیف	سوال	ردیف
۱	خیر بلی	۱ اشتهای خوبی دارم
۲	خیر بلی	۲ بیشتر صبح‌ها خوش و سرحال از خواب بیدار می‌شوم.
۳	خیر بلی	۳ زندگی روزانه من پر از چیزهای جالبی است که برایم جالبند
۴	خیر بلی	۴ موقع کار فشار و ناراحتی زیادی احساس می‌کنم.
۵	خیر بلی	۵ گاهی فکرهای بدی می‌کنم که نمی‌شود درباره آن صحبت کرد.
۶	خیر بلی	۶ خیلی دچار بی‌خوابی می‌شوم (یا اصلاً دچار بی‌خوابی نمی‌شوم).
۷	خیر بلی	۷ بعضی وقتها خیلی دلم می‌خواهد خانواده‌ام را ترک کنم.
۸	خیر بلی	۸ گاهی اوقات آنچنان به گریه یا خنده می‌افتم که نمی‌توانم جلوی آن را بگیرم.
۹	خیر بلی	۹ هرچند وقت یکبار تهوع و استفراغ ناراحت‌کننده می‌کند.
۱۰	خیر بلی	۱۰ به نظرم هیچ‌کس مرا درک نمی‌کند.
۱۱	خیر بلی	۱۱ گاهی دلم می‌خواهد فحش بدهم.
۱۲	خیر بلی	۱۲ هرچند شب یکبار دچار کابوس می‌شوم (خوابهای وحشتناک می‌بینم).
۱۳	خیر بلی	۱۳ برایم مشکل است که حواسم را روی کاری متمرکز کنم.
۱۴	خیر بلی	۱۴ من تجربه‌های مخصوص و عجیبی داشته‌ام.
۱۵	خیر بلی	۱۵ اگر دیگران برایم زنده بودند (پشت سرم بدگویی نکرده بودند) من بیشتر موفق بودم.
۱۶	خیر بلی	۱۶ در دوران جوانی (نوجوانی) مرتکب یک سرقت جزئی شده‌ام.
۱۷	خیر بلی	۱۷ گاه‌گاه روزها، هفته‌ها و حتی ماهها بوده که دست و دلم به کار نرفته است.
۱۸	خیر بلی	۱۸ خوابم آشفته و ناراحت است.

ردیف	سوال	ردیف
۱۹	با دیگران که هستم تحمل شنیدن حرف های عجیب و غریب را ندارم.	۱۹
۲۰	اکثر کسانی که مرا می شناسند از من خوششان می آید.	۲۰
۲۱	ایکاش به اندازه دیگران خوشحال بودم.	۲۱
۲۲	اغلب مجبور بوده ام از کسانی اطاعت کنم که به اندازه من نمی فهمیدند.	۲۲
۲۳	فکر می کنم بسیاری از مردم برای جلب کمک و همدردی دیگران بدبختی های خود را بزرگتر جلوه می دهند.	۲۳
۲۴	بعضی وقتها خشمگین می شوم.	۲۴
۲۵	واقعاً اعتماد به نفس ندارم.	۲۵
۲۶	خیلی کم از پرش و تکان ماهیچه هایم ناراحت می شوم (یا اصلاً دچار پرش و تکان ماهیچه ها نمی شوم).	۲۶
۲۷	خیلی وقت ها احساس می کنم که مرتکب کار زشت یا خطایی شده اند.	۲۷
۲۸	بیشتر اوقات خوشحالم.	۲۸
۲۹	بعضی اشخاص آنقدر تحکم می کنند که حتی وقتی می دانم که حق با آنهاست، دلم می خواهد بر خلاف آنچه می خواهند رفتار کنم.	۲۹
۳۰	معتقدم بر ضد من توطئه چینی می شود.	۳۰
۳۱	اغلب مردم حاضرند حتی با شیوه های غیر عادلانه به منافع و مزایایی برسند.	۳۱
۳۲	معهده ام خیلی ناراحت می کند.	۳۲
۳۳	اغلب نمی فهمم که چرا آنقدر بدخلق و بدخلق شده ام.	۳۳
۳۴	بعضی اوقات افکارم سریعتر از آن بوده که بتوانم به زبان بیاورم.	۳۴
۳۵	فکر می کنم که زندگی خانوادگی ام به خوبی زندگی اغلب کسانی است که می شناسم.	۳۵
۳۶	گاهی وقت ها احساس می کنم که واقعاً آثم بی مصرفی هستم.	۳۶
۳۷	در چند سال اخیر بیشتر اوقات حالم خوب بوده است.	۳۷
۳۸	در زندگی من موقعی بوده که در آن دست به کارهایی زده ام که بعدها نمی دانستم چه بوده است.	۳۸
۳۹	احساس می کنم که غالباً بی دلیل مجازات شده ام.	۳۹
۴۰	هیچوقت حالم بهتر از حالا نبوده است.	۴۰
۴۱	برایم مهم نیست که دیگران درباره من چه فکر می کنند.	۴۱
۴۲	حافظه ام خوب است.	۴۲
۴۳	گفتگو با غریبه ها برایم دشوار است.	۴۳
۴۴	اغلب سر تا پا احساس ضعف می کنم.	۴۴
۴۵	خیلی کم دچار سردرد می شوم (یا اصلاً دچار سردرد نمی شوم).	۴۵

ردیف	سوال	ردیف
۴۶	خیر بلی تا به حال اشکالی از حفظ تعادل خود در موقع راه رفتن نداشته‌ام.	۴۶
۴۷	خیر بلی بین کسانی که می‌شناسم بعضی‌ها را دوست ندارم.	۴۷
۴۸	خیر بلی کسانی هستند که سعی دارند افکار و عقاید را بدزدند.	۴۸
۴۹	خیر بلی کاش اینقدر خجالتی نبودم.	۴۹
۵۰	خیر بلی معتقدم که گناهانم غیر قابل بخشش هستند.	۵۰
۵۱	خیر بلی غالباً از چیزی دلواپسم.	۵۱
۵۲	خیر بلی رفقایم غالباً مورد پسند پدر و مادرم نبوده‌اند.	۵۲
۵۳	خیر بلی کمی پشت سر دیگران غیبت می‌کنم.	۵۳
۵۴	خیر بلی بعضی وقعتها احساس می‌کنم که خیلی آسان تصمیم می‌گیرم.	۵۴
۵۵	خیر بلی تقریباً هیچوقت تپش قلب و یا تنگی نفس نداشته‌ام.	۵۵
۵۶	خیر بلی زود از جا در می‌روم و زود آرام می‌گیرم.	۵۶
۵۷	خیر بلی بعضی وقت‌ها آنقدر بیقرار بوده‌ام که نمی‌توانستم یکجا بند شوم.	۵۷
۵۸	خیر بلی والدین و اعضاء خانواده‌ام بیش از حد لازم از من ایراد می‌گیرند.	۵۸
۵۹	خیر بلی برای هیچکس چندان مهم نیست که چه بر سرم می‌آید.	۵۹
۶۰	خیر بلی سوء استفاده از کسی که خودش چنین امکانی را می‌دهد بد نمی‌دانم.	۶۰
۶۱	خیر بلی گاهی اوقات احساس می‌کنم سرشار از انرژی هستم.	۶۱
۶۲	خیر بلی قدرت بینایی من بخوبی سالهای قبل است.	۶۲
۶۳	خیر بلی خیلی کم متوجه شده‌ام که گوشم زنگ بزند یا وزوز کند.	۶۳
۶۴	خیر بلی یکی دو بار در زندگی احساس کرده‌ام که کسی سعی دارد با هیپنوتیزم و تلقین مرا وادار به انجام کارهایی بکند.	۶۴
۶۵	خیر بلی موقعی بوده است که بدون علت خاص و بر خلاف معمول با نشاط بوده‌ام.	۶۵
۶۶	خیر بلی حتی وقتی هم که با دیگرانم غالباً احساس تنهایی می‌کنم.	۶۶
۶۷	خیر بلی فکر می‌کنم تقریباً هر کس برای اینکه به دردسر نیافتد، دروغ خواهد گفت.	۶۷
۶۸	خیر بلی من حساس‌تر از دیگران هستم.	۶۸
۶۹	خیر بلی موقعی است که مغزم کندتر از معمول کار می‌کند.	۶۹
۷۰	خیر بلی غالباً مردم مرا ناامید می‌کنند.	۷۰
۷۱	خیر بلی در خوش گذرانی افراد کرده‌ام.	۷۱

نمونه پروفایل MMPI

نتیجه : با تصحیح K

نتیجه	L	F	K	Hs	D	Hy	Pd	Pa	Pt	Sc	Ma
7 6	4	3	12	7	3	8	9	5	13	14	5

